

PRIMO – VYHLEDÁVÁNÍ A DODÁVÁNÍ INFORMACÍ ORIENTOVANÉ NA UŽIVATELE

Pavel Krbec - Jan Pokorný, Ústav výpočetní techniky Univerzity Karlovy

Tradiční vyhledávání bibliografických informací přes knihovní katalogy je orientováno na knihovníka. Bibliografický záznam ovlivňuje chování všech částí procesu vyhledávání a získávání informací. Uživatel musí prohledávat specifický katalog specifickým způsobem za použití specifických metadat a následně si dokument specifickým způsobem vyžádat. Pokud chce navíc prohledávat více informačních zdrojů, musí tento proces v různých obměnách několikrát opakovat. Nový produkt Primo tento proces obrací a zcela ho podřizuje potřebám uživatele. Uživatel je alfou i omegou v celém procesu získávání a dodávání informací.

Základní myšlenky architektury produktu Primo jsou tyto:

- všechna data, která uživatel potřebuje, jsou získávána z jediného vyhledávacího bodu, kam se soustřeďují tradiční knihovní katalogy, digitální sbírky a elektronické zdroje
- uživatel má k dispozici sadu výkonných a mocných vyhledávacích nástrojů (facetové vyhledávání, práce s mírou relevance, seskupování příbuzných výsledků apod.)
- uživatel má možnost rozšířit rozsah bibliografických informací (uživatелеm definovaná pole, uživatelské poznámky apod.)
- vyhledávání je pouze prvním krokem v procesu dodávání informací a dokumentů (procesem vyhledávání práce systému Primo nekončí)
- centrální vyhledávací bod, který Primo přináší, je možné zabudovat do širšího kontextu pracovního prostředí uživatele, např. do akademického portálu
- široká nabídka doplňujících funkcí, které známe z komerčních aplikací a vyhledávacích systémů (Amazon, Google, Vltava atd.)

Vyhledávání a dodávání informací v knihovnách může být daleko účinnější, než může nabízet např. Google, protože knihovny pracují se strukturovanými metadaty a bibliografickými informacemi. Systém Primo využívá všech předností strukturovaných informací a pomocí moderních technologií na nich buduje příslušné služby.

Základní potřeby uživatele knihovny můžeme definovat jako požadavky na kvalitní a přesné informace dodané rychle v potřebné formě na potřebné místo. Z toho systém Primo odvozuje tři možné fáze při dodávání informací, podle možností daného zdroje:

- pokud možno dodat informace ihned přímo na obrazovku počítače uživatele
- pokud možno dodat informace elektronicky v co nejkratším čase
- pokud možno dodat informace ve fyzické formě v co nejkratším čase

Systém Primo je určen pro jakékoli organizace nebo instituce, které potřebují dodávat svým uživatelům informace a znalosti. Nenahrazuje ostatní knihovní produkty, jako je OPAC, metavyhledávač nebo linkovací server, ale naopak dokáže jejich funkce rozšířit a zastřešit. Pracuje jak s lokálními tak vzdálenými informačními zdroji, které nemusí být součástí systému Primo.

Systém Primo je založen na práci s daty, které jsou získávány z knihovních aplikací nebo z dalších on-line zdrojů. Data jsou sklížena a nepřetržitě aktualizována, následně upravována a obohacována o další informace, aby uživatel dostal co nejkomplexnější informace pro získávání znalostí. Systém Primo je schopen sklízet data z mnoha rozličných datových zdrojů v různých formátech. K těm standardním patří MARC XML, METS, IRD, DC, EAD, HTML atd.

Mapování z různých formátů si může zákazník lokálně upravit. Po sklizni dat jsou záznamy unifikovány, aby byly uživateli po vyhledávání prezentovány v jednotné podobě.

Vyhledávání podporuje rozpoznávání jazyka, stemming (rozpoznání tvarů jednoho slova) a návrhy podobných termínů. V poslední fázi jsou záznamy obohaceny o uživatelské vstupy a o informace z dalších relevantních zdrojů, jako jsou např. plné texty, obálky knih, abstrakty, ukázky kapitol, recenze, další doporučená bibliografie, vazby na dodávání nebo nákup informací a dokumentů apod. Systém Primo také nad záznamy provede deduplikaci, doplní facetu, FRBR atd.